

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/213/2016
Identifikačné číslo spisu:	1112240040
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1112240040.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu KOMVáK - Vodárne a kanalizácie mesta Komárna, a. s., so sídlom v Komárne, E. B. Lukáča 25, zastúpeného advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., so sídlom v Bratislave, Zámocká 5, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo životného prostredia, so sídlom v Bratislave, Námestie Ľudovíta Štúra 1, zastúpenej advokátskou kanceláriou ECKER - KÁN & PARTNERS, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Námestie Martina Benku 9, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 25 C 225/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. decembra 2015 sp. zn. 4 Co 594/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 31. marca 2014 č. k. 25 C 225/2012-135 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanej náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 20 000,- eur titulom nesprávneho úradného postupu žalovanej. Žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanovením § 3 ods. 1, 2, § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, § 9 ods. 1, § 17 ods. 1, 2 a § 27 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a vecne tým, že žalobca nepreukázal naplnenie všetkých predpokladov potrebných na uplatnenie nároku na náhradu škody voči štátu, keď nepreukázal existenciu nemajetkovej ujmy. Mal za to, že samotná existencia nesprávneho úradného postupu žalovanej, spočívajúceho v nečinnosti v administratívnom konaní o zrušení rozhodnutia o schválení žiadosti žalobcu o poskytnutie nenávratného finančného príspevku nemá bez ďalšieho za následok vznik nároku na nemajetkovú ujmu. Uviedol, že vzhľadom na charakter, okolnosti a dĺžku trvania nesprávneho úradného postupu žalovanej by postačovalo ako satisfakcia samotné konštatovanie porušenia práv žalobcu v intenciách ust. § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z., čo však žalobca nežiadal. Dospel k záveru, že žalobca v konaní nepreukázal vznik a existenciu nemajetkovej ujmy, ani priamu príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a uplatňovanou nemajetkovou ujmovou, čím neboli splnené kumulatívne všetky tri podmienky pre vyvodenie

zodpovednosti voči štátu a žalobu ako nedôvodnú zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

2. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 16. decembra 2015 sp. zn. 4 Co 594/2014 napadnutý rozsudok podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil. Dospel k záveru, že súd prvej inštancie v potrebnej miere zistil rozhodujúci skutkový stav, dospel k správny a úplným skutkovým zisteniam a na ich základe vec správne právne posúdil. Záver súdu prvej inštancie, že žalobca nepreukázal vznik nemajetkovej ujmy a ani skutočnosť, že by mu ním tvrdená ujma vznikla v bezprostrednej príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom žalovanej mal za plne akceptovateľný. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že v konaní mu bola odňatá možnosť pred súdom konať tým, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na inom právnom názore než súd prvej inštancie, ku ktorému sa nemal možnosť vyjadriť, ako i tým, že sa v odôvodnení nevysporiadal s jeho právnou argumentáciou obsiahnutou v odvolaní. Z týchto dôvodov žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že žalobcovi nebola odňatá možnosť konať pred súdom, preto navrhla dovolanie odmietnuť.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z.z., ďalej len „C.s.p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky, prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C.s.p. (podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie v prejednávanej veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“). Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C.s.p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1, 2 C.s.p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C.s.p.).

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

8. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Na rozdiel od odvolania (riadneho opravného prostriedku), ktorým možno napadnúť ešte neprávoplatné rozhodnutie, je dovolanie mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Občiansky súdny poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Pokiaľ je odvolanie zásadne prípustné (ak Občiansky súdny poriadok v prípade niektorých rozhodnutí výslovne neustanovuje inak), dovolanie - naopak - je prípustné, len ak to Občiansky súdny

poriadok výslovne uvádza. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto mimoriadnosť dovolania často zdôrazňuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (por. rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

9. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

10. V prejednávanej veci smeruje dovolanie výslovne len proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

11. Dovoláním žalobcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok (výrok) odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

12. S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 vety druhej O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (por. napr. R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je, že k tejto vade skutočne došlo.

13. Žalobca procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. netvrdil a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

14. Žalobca v dovolaní výslovne namietal vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

15. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je taký nesprávny, procesné ustanovenia porušujúci postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a v konaní uplatňovať (realizovať) procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Ide najmä o právo predniesť (doplniť, či dopĺňovať) návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na

dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj § 101 ods. 1, § 117 ods. 1, § 123, § 118 ods. 1, § 126 ods. 3, § 131, § 211, § 215 O.s.p.).

16. Po preskúmaní obsahu spisu dovolací súd nezistil žiadne porušenie procesných predpisov zo strany súdov nižšieho stupňa, ktorým by došlo k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom. Žalobca mal v konaní zachované všetky vyššie uvedené procesné oprávnenia a súd mu vytvoril priestor pre ich realizáciu. Žalobca žiadne z vyššie uvedených porušení ani nenamietal.

17. Dovolateľ svoju argumentáciu o existencii vady v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. založil na tvrdení, že odvolací súd svoje rozhodnutie založil na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, ku ktorým sa nemal možnosť vyjadriť. Odvolací súd túto námietku nepovažuje za dôvodnú.

18. Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 213 ods. 2 O.s.p. ustanovuje, že ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

19. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá účastník konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné. V danom prípade oba sudy nižšieho stupňa dospeli k rovnakým právnym záverom, že žalobca nepreukázal vznik nemajetkovej ujmy a ani skutočnosť, že by mu ním tvrdená ujmy vznikla v bezprostrednej príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom žalovanej pričom argumenty, ktoré uviedli vo svojich rozhodnutiach podporovali jeden a ten istý právny záver; preto nejde o tzv. prekvapivé rozhodnutie odvolacieho súdu ako sa mylne žalobca domnieva. V tomto smere dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že žalobca v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie využil možnosť namietat proti právnemu záveru súdu prvej inštancie a okrem iného v odvolaní právne zdôvodnil, prečo nepovažuje právny záver prvoinstančného súdu vo všetkých vyššie uvedených otázkach za správny. Keďže odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne na iných (nových) právnych dôvodoch než súd prvej inštancie, nevznikla mu poučovacia povinnosť v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p.

20. Žalobca naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nachádzal aj v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a neobsahuje zdôvodnenie tých skutkových a právnych otázok, ktoré boli pre posúdenie veci podstatné.

21. K tejto námietke dovolací súd odkazuje na zjednocujúce stanovisko, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu 3. decembra 2015 a je publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

22. S poukazom na citované stanovisko je vada nepreskúmateľnosti rozhodnutia namietaná dovolateľom preto považovaná za tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá síce je relevantným dovolacím dôvodom avšak v súlade s konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (pozri napr. sp. zn. 3 MCdo 16/2008 a 6 Cdo 84/2010, 5 MCdo 10/2010, 3 Cdo 166/2012, 4 Cdo 107/2011) prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode len vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné (§ 238, § 239, § 237 O.s.p.).

23. Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009). Po preskúmaní spisu dovolací súd nezistil, že by v prejednáwanej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p., ktorý by bol dôvodom pre uplatnenie (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016.

24. Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnení sú zrejmé právne úvahy odvolacieho i prvoinštančného súdu (ich vecnou správnosťou sa dovolací súd nezaoberal), ktoré viedli k prijatiu záveru, že žalobca nepreukázal vznik nemajetkovej ujmy a ani skutočnosť, že by mu ním tvrdená ujmy vznikla v bezprostrednej príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom žalovanej. V dôsledku toho odvolací súd už v tomto smere ďalšiu odvoláciu argumentáciu žalobcu nepovažoval za spôsobilú vyvrátiť správnosť prijatého záveru, že žalobca nepreukázal vznik nemajetkovej ujmy. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, na ktorých je rozhodnutie založené, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Skutočnosť, že žalobca má odlišný právny názor než konajúce súdy, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

25. S poukazom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov v dovolaní napadnutom rozsudku, nemali za následok odňatie možnosti žalobcu konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

26. Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalobcu nemožno vyvodiť z § 239 O.s.p., ani z § 237 ods. 1 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky preto jeho dovolanie podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako procesne neprípustné odmietol.

27. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.). O výške náhrady trov konania žalovanej rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

28. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.